

جياڭ رۇڭ

بۇرۇنقى ۋاقىت

2

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

جياڭ رۇڭ

بۇرۇنقى تۇپىسى

2

تەرجىمە قىلغۇچى: ئىمىن ئەھمىدى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

بۇ كىتاب چاڭجياڭ ئەدەبىيات - سەنئەت نەشرىياتىنىڭ 2004 - يىلى 4 - ئاي 1 - نەشرى ، 2006 - يىلى 2 - ئاي 23 - باسمىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى .

本书根据长江文艺出版社 2004 年 4 月第一版，2006 年 2 月第 23 次印刷本翻译出版。

بۆرە توتېمى

ئاپتورى : جياڭ رۇڭ

تەرجىمە قىلغۇچى : ئىمىن ئەھمىدى

مەسئۇل مۇھەررىرى : مۇنارجان توختاخۇن

تەكلىپلىك مۇھەررىرى : دىلشات سۇلتان

مەسئۇل كوررېكتورى : گۈلشەھەر نېغمەت

تەكلىپلىك كوررېكتورى : ۋەلى زەيدۇن

نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى : شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئادرېسى : ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 - نومۇر

تېلېفون : 0991 - 2827472

پوچتا نومۇرى : 830001

ساتقۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى

باسقۇچى : شىنجاڭ جىنپەن مەتبەئەچىلىك شىركىتى

فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر ، 1/32

باسما تاۋىقى : 40.75

نەشرى : 2008 - يىلى 6 - ئاي 1 - نەشرى

باسمىسى : 2008 - يىلى 6 - ئاي 1 - باسمىسى

تىراژى : 1 - 5000

كىتاب نومۇرى : ISBN 978 - 7 - 228 - 11708 - 6

باھاسى : 92.00 يۈەن (ئىككى كىتاب)

... مانجۇ، داغۇر، ئېلۇنچۇن، ئىۋىنكىدىكى شامانلارنىڭ چوقۇنىدىغىنى قارا بۆرە ئىلاھى ئىدى، شامانلارنىڭ باتۇر، تەڭداشسىز، رەزىللىكنى دۈشمەن بىلىدىغان، جىمىكى ئىپلاسلۇق ۋە زوراۋانلىقنى جان - جەھلى بىلەن قومۇرۇپ تاشلايدىغان ھىمايىچىسى ۋە ياردەمچىسى ئىدى، شامانلار خەۋپ - خەتەرگە، قۇۋلۇق - شۇملۇققا، كېچىلىرى ھۇجۇمغا ئۆتىدىغان دېۋە - ئالۋاستىلارغا دۇچ كەلگەندە، ئۇلارنى شۇ كېچىنىڭ ئۆزىدىلا يالماپ يۇتۇۋېتىشنى مۇشۇ ئەقىللىق، قورقۇمسىز بۆرە ئىلاھىغا ھاۋالە قىلاتتى. ئۇ بۆرە ناھايىتى دەھشەتلىك ھەم دېۋە - ئالۋاستىلارنىڭ روھىنى ئۇچۇقتۇرالايدىغان قەھرىمان ئىدى.

— فۇ يۇگۇئاڭ: «شامانلار ھەققىدە»

كېچىلىك كۆزەتچىلىك نۆۋىتى چېن چېنغا كەلدى. ئېرلاڭ بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۇ كۆزەتچىلىك قىلىدىغان ۋاقىتتىن پايدىلىنىپ، موڭغۇل ئۆيىدىكى جىنچىراغنىڭ يورۇقىدا كىتاب كۆرگەچ خاتىرە يازالايتتى. ئىككى ھەمراھىنىڭ ئۇيقۇسىغا دەخلى يەتكۈزمەسلىك ئۈچۈن، ئۇ پاكار شىرەنى ئىشكىنىڭ يېنىغىلا قوياتتى - دە، ئىككى كىتابنى تىكلەپ چىراغنىڭ يورۇقىنى توسۇپتتى. ئوتلاق كېچىسى تىمتاس ئىدى، بۆرىنىڭ

ھۇۋلاشلىرى ئاڭلانمايتتى، ئۈچ چوڭ ئىتمۇ بىكاردىن - بىكار قاۋاپ يۈرمەيتتى، لېكىن قۇلاقلىرىنى دىڭ تۇتۇپ، ھوشيارلىق بىلەن ئەتراپنى كۆزىتەتتى. چېن چېن بىرەر قېتىم قولچىراغ بىلەن سىرتقا چىقىپ قوتاننىڭ چۆرىسىنى ئايلىنىپ قويايتتى، ئېرلاڭنىڭ غەربىي شىمال تەرەپتە ياتقانلىقىنى كۆرۈپ خاتىرجەم بولاتتى، ئېرلاڭنىڭ بېشىنى سىلاپ ئۇنىڭغا مىننەتدارلىق بىلدۈرەتتى. ئۆيگە كىرگەندىن كېيىن، بىپەرۋالىق قىلىپ كۆزىنى يۇمۇۋېلىشقا پېتىنمايتتى، تاكى يېرىم كېچىگىچە كىتاب كۆرۈپ، ئاندىن ئازراق ئۇخلىۋالاتتى، ئەتىسى چۈشكە يېقىن كۆزىنى ئېچىپ قىلىدىغان بىرىنچى ئىشى بۆرە كۈچۈكىنىڭ قورسىقىنى تويغۇزۇش بولاتتى.

ياز پەسلىدىكى يېڭى ئوتلاققا كەلگەندىن كېيىن، بۆرە كۈچۈكى تاڭ ئېتىشى بىلەن تەڭلا خۇددى ئوۋغا ئېتىلماقچى بولۇۋاتقانداك زوڭ ئولتۇرۇپ، موڭغۇل ئۆيىنىڭ ئىشىكىدىن كۆزىنى ئۈزمەيدىغان، يېمەكلىك سېلىنغان داسنى ساقلايدىغان بولۇۋالدى. ئۇنىڭ نەزىرىدە بۇ داس مىدىرلاپلا تۇرىدىغان «ئوۋ» ئىدى، ئۇ جەڭ پۇرسىتىنى چوڭ بۆرىلەردەك سەۋر - تاقەت ئىچىدە كۈتەتتى، «ئوۋ» ئالدىغا كەلدىمۇ بولدى، ئۇنىڭغا تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلاتتى، ئاغزىغا كىرگەن تاماق ئۇ ئۆزى ئوۋ قىلىپ قولغا كەلتۈرگەن «ئولجا» ھېسابلىناتتى، بۇنى ئادەملەر ماڭا تەييارلاپ بەرگەن دەپ قارىمايتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ بۆرىلىك خاراكتېرىدىكى مۇستەقىللىقىنى مۇشۇ تەرەقە قوغدايتتى. چېن جېنمۇ قەستەن ئۇنىڭدىن قورقۇۋاتقانداك قىلىقنى چىقىرىپ، كەينىگە بىرنەچچە قەدەم داڭىپ قويايتتى، لېكىن يەنىلا ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي كۈلۈپ تاشلايتتى.

ئىچكى موڭغۇل ئېگىزلىكىدىكى ياز پەسلىدە يامغۇرلۇق كۈنلەر يېتىپ كېلىشتىن ئىلگىرى ھاۋا قاتتىق ئىسسىپ كېتەتتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، بۇ يىلنىڭ تېمپېراتۇرىسى ئۆتكەن يىلدىكىدىن يۇقىرىدەك قىلاتتى. چېن جېنمۇ موڭغۇل يايلىقىدىكى قۇ -

ياش باشقا يۇرتلارغا قارىغاندا بالدۇر چىقىپلا قالماي، ئۇنىڭ يەر بىلەن بولغان ئارىلىقى ئىچكىرى ئۆلكىلەردىكىگە قارىغاندا يېرىقنىدەك تۇيۇلاتتى. چۈشتىن بۇرۇن سائەت ئون بولار - بولمايلا تېمپېراتۇرا شۇ جايلاردىكى چۈش ۋاقتىدەك كۆيدۈرەتتى، ئاپتاپتا ئۆيىنىڭ ئەتراپىدىكى كۆپكۆك ئوت - چۆپلەر سولىشىپ، غولى قورۇلۇپ قالاتتى. پاشىلار چىقىدىغان ۋاقىت بولمىغان بولسىمۇ، لېكىن ھەرىگە ئوخشاش يوپۇرۇلۇپ كېلىۋاتقان رو چىۋىنلار ئا - دەملەرگە، چارۋىلارغا تەرەپ - تەرەپتىن ھۇجۇم قىلاتتى، خۇددى چاقىدىغان باشقا يەر يوقتەك، ئادەملەر بىلەن چارۋىلارنىڭ بېشى - غىلا قوناتتى، كۆزىگە، بۇرۇن تۆشۈكىگە، جاۋىغىغا ۋە جاراھەت - لەنگەن جايلارغا چاپلىشاتتى، ياكى ئۆيگە ئېسىقلىق قېنى قاچ - مىغان گۆشلەرگە يامىشاتتى. ئادەم، ئىت، بۆرە تىنىمىسىز رەۋىش - تە بېشىنى سىلكىشكە مەجبۇر بولاتتى. ھوشيار خۇاڭ خۇاڭ چاق - ماق تېزلىكىدە ھەرىكەت قىلىپ، كۆز ئالدىدا ئۇچۇپ يۈرگەن رو چىۋىنلارنى تىلى بىلەن يالماپلا تۇتاتتى - دە، چاپناپ ئۆلتۈرگەن - دىن كېيىن چىقىرىۋېتەتتى. ئۇنىڭ ئايىغى ئاستىدا ھەش - پەش دېگۈچە تاۋۇزنىڭ ئۇرۇقىدەك نۇرغۇن ئۆلۈك چىۋىن پەيدا بولاتتى. زەھەردەك كۆيدۈرۈۋاتقان كۈن نۇرى يەرنىڭ يۈزىدىن تۇتۇن چىقىرىۋەتتى، پۈتكۈل ئويمان بەئەينى كۆك چاي قورۇيدىغان غايەت زور چويۇن قازانغا ئوخشاپ قالدى، تاغ - دالنى قاپلىغان ئوت - چۆپلەر قورۇلۇپ ھالىدىن كەتكەن كۆك چايغا ئايلاندى. ئىتلار موڭغۇل ئۆيىنىڭ شىمالىدىكى ھىلال ئاي شەكىللىك سايىغا قاراپ قاچتى، ئاغزىنى يوغان ئېچىپ، تىلىنى ساڭگىلىتىپ ھاسىرىدى. چېن جېن ئېرلاڭنىڭ سايىدا يوقلۇقىنى كۆرۈپ بىر - ئىككى قېتىم توۋلاپ باققان بولسىمۇ، ئۇنىڭدىن جاۋاب بولمىدى، ئۇنىڭ نەگە كەتكەنلىكى مەلۇم ئەمەس ئىدى، بەلكىم سەگىۋېلىش ئۈچۈن ئېقىن تەرەپكە كەتكەندۇر. ئۇ كېچىسى قويلارغا قارىغاندا مەسئۇلىيىتىنى بەجاندىل ئادا قىلغىنى بىلەن، «ئىشتىن چۈشكەن»دىن كېيىنلا ئۇنى تاپقىلى بولمايتتى،

نەگە بارغۇسى كەلسە شۇ يەرگە كېتەتتى، خۇاڭ خۇاڭ بىلەن يىلىدەك كۈندۈزنىمۇ بىر جايدا ئۆتكۈزۈشنى خالىمايتتى.

مۇنداق چاغلاردا بۆرە كۈچۈكىنىڭ كۈنى ھەممىدىن يامان بولاتتى، زەھەردەك كۆيدۈرۈۋاتقان كۈن نۇرىدا تۇتسا قول كۆيگۈدەك زەنجىر بىلەن باغلىنىپ، ئاپتاپقا قاقلانغىنى قاقلانغانىدى، بېشىدا سايە چۈشكۈدەك نەرسىمۇ يوق ئىدى، ياتىدىغان يېرىدىكى كۆپكۆك ئوت - چۆپ تولا دەسسىلىپ قۇرۇپ كەتكەن بولغاچقا، ئايىغى يېتىدىغان دائىرىنىڭ ئىچى يۇمىلاق شەكىللىك قۇمغا ئايلىنىپ، ئوتنىڭ ئۈستىگە قويۇلغان تاۋىغىلا ئوخشاپ قالغان، ئايىغى ئاستى پىژ - پىژ قۇم بىلەن تولغانىدى. بۇ ھالەتتىكى بۆرە كۈچۈكى قۇمشېكەر بىلەن قورۇۋاتقان كاشتاندەك پۇچىلىنىپ، پارتلاپ يېرىلىپ كەتكۈدەك بولاتتى. بىچارە كۈچۈك شۇ تۇرقىدا مەھبۇسلا ئەمەس، ئاستىدىن ئوت قالاپ دەھشەتلىك قىيىن - قىستاققا ئېلىنىۋاتقان مۇھىم جىنايەتچىنىڭ ئۆزىلا ئىدى.

بۆرە كۈچۈكى ئىشكىنىڭ ئېچىلغىنىنى كۆرۈپ كەينى ئىككى پۇتى بىلەن ئۆرە بولدى، تاسما بىلەن زەنجىردە بوغۇلۇپ تىلى چىقىپ كەتتى، ئالدى ئىككى پۇتىنى خۇددى بىر نەرسىنى تۇتۇۋالىدىغاندەك پۇلاڭلاتتى. مۇشۇ دەقىقىدە ئۇنىڭغا ئەڭ زۆرۈر بولۇۋاتقىنى سايىمۇ ئەمەس، سۇمۇ ئەمەس، يەنىلا تاماق ئىدى، يەيدىغانلا نەرسە بولسا، بۆرىنىڭمۇ جېنى بولاتتى. بىرنەچچە كۈندىن بۇيان چېن چېن بۆرە كۈچۈكىنىڭ ئىسسىق تۈپەيلى تاماقتىن قالىدىغان ۋاقتىنى كۆرمىدى، ھاۋا ئىسسىغانسېرى، ئۇنىڭ ئىشتىھاسى شۇنچە ئېچىلىۋاتقانداق قىلاتتى. بۆرە كۈچۈكى چېن چېنغا، بېرىدىغان نەرسەڭنى تېزىرەك بەرمەمسەن دېگەندەك، ئالدى ئىككى پۇتىنى يەنە پۇلاڭلاتتى، داستىكى «ئوۋ»نى ئۆزىنىڭ قىلىۋېلىشقا، ئاندىن چېن چېننى قوغلاپ ئۆزىدىن يىراقلاشتۇرۇشقا تەييارلاندى.

چېن چېن غەم - ئەندىشىدە قېلىۋاتاتتى. ياز پەسلىگە قەدەم

قويغان چارۋىچىلار ئەنئەنىۋى ئادەت بويىچە سۈتلۈك يېمەكلىكلەر بىلەنلا غىزالىناتتى، گۆش تامىقى زور مىقداردا ئازىياتتى، ھەر كۈندىكى ئىككى ۋاخ تاماقتا گۆشنىڭ ئۇۋىقىنىمۇ كۆرگىلى بولمايتتى. خېمىر تاماق، سۆك، تالقان، سۈتتىن ياسالغان ھەر خىل غىزا، ئالايلىق، يېڭى سۈت بىلەن قىلىنغان ماش ئېچىتمىسى، قېتىق، سېرىقماي، قايماق قاتارلىقلار ئاساسلىق تاماق بولاتتى. چارۋىچىلار سۈتتىن قىلىنغان بۇ تاماقلارنى ياخشى كۆرگەن بىلەن، زىيالىي ياشلار ئۇنداق تاماقنى ئېتىشنى تېخىچە ئۆگىنەلمەي ئاۋارە ئىدى. ئۇلار گۆش بىلەن ئەتكەن تاماقنىڭ ئورنىغا سۈتتە ئەتكەن تاماقلارنى يېيىشكە ئادەتلىنەلمىگەندىن باشقا، ئاساسلىقى سۈت بىلەن تاماق ئېتىشنىڭ جاپاسىغا چىدىيالمايتتى. ھېچكىممۇ سەھەر سائەت ئۈچتە ئورنىدىن تۇرۇپ تۆت - بەش سائەت سۈت سېغىش، چۈشتىن كېيىن سائەت بەش - ئالتىلەردە سىيىرلار قايتىپ كەلگەندىن كېيىن يەنە ئۈچ - تۆت سائەت سۈت سېغىش، ئەتىسى قاينىتىش، قېتىق، سۈزمە قىلىش قاتارلىق ئادەمنىڭ جۈلىقىنى چىقىرىۋېتىدىغان قول ئىشى ئۇلارغا تېخىمۇ خۇشياقمايتتى. ئۇلار سۆكتە ئەتكەن دۈملىمە تاماق، گۆشسىز ئۆگىرە، ئوتياش بىلەنلا تۈگىگەن مانتا، تۈگرە ياكى قازان نېنىنى يېسە يەيتتىكى، سۈت بىلەن بىر نەرسە ئېتىپ يېيىشكە ئۇنىمايتتى. چارۋىچىلار سۈتلۈك ئائىلەلەرنى قىلىۋاتقاندا، زىيالىي ياشلار ياۋا ئوتياش، تاغ سامىسىقى، ياۋا پىياز، كۈدە، چېچەكسەي، لويلا، مامكاپ قاتارلىق كۆكتاتلارنى يىغاتتى. گۆش ئۈزۈلۈپ قالغان ياز پەسلىدە، مەيلى چارۋىچىلار، مەيلى زىيالىي ياشلار بولسۇن، ئىشتىھاسىنى يېڭىلاپ، يېڭى نەرسىلەرنى يەپ باققۇسى كېلەتتى. مۇنداق ئەھۋالدا تەس كۈنگە قالىدىغىنى چېن چېن بىلەن بۆرە كۈچۈكى بولاتتى.

يىلاق مىللەتلىرى ياز پەسلىدە قوينى ئاز ئۆلتۈرەتتى، چوڭراق قوينى ئۆلتۈرگەندە گۆشنى ساقلىغىلى بولمايتتى. ھاۋا ئىسسىپ كەتكەننىڭ ئۈستىگە، چىۋىن كۆپ بولغاچقا، گۆش

بىر - ئىككى كۈندىلا قۇرتلاپ قالاتتى. مۇنداق چاغلاردا چارۋىچىلار گۆشنى باشمالتاق توملۇقىدا تىلىپ، ئۇنى چۈندىن ساقلاش ئۈچۈن ئۇنغا سىلەپ، ئۆيىنىڭ ئىچىدىكى كۈن تەگمەيدىغان يەرگە ئېسىپ قۇرۇتۇۋالاتتى. ھەر كۈنى تاماق ئېتىدىغان چاغدا بىر - ئىككى پارچە قۇرۇق گۆشنى ئۈگرىگە ئارىلاشتۇرۇپ، ئازراق گۆش تەمى كىرگۈزۈش بىلەنلا كۇپايىلىنىتتى. ئۇدا بىرنەچچە كۈن ھاۋا تۇتۇلۇپ تۇرۇۋالسا، ئېسىپ قويغان گۆشلەر ئوخشاشلا كۆكۈرۈپ، تەمى ئۆزگىرىپ كېتەتتى ياكى قۇرت چۈشۈپ قالاتتى. قوينى ئاز ئۆلتۈرۈشتىكى يەنە بىر سەۋەب، ياز پەسلىدە قويلار ئەت ئېلىشى كېرەك ئىدى. ئۇلار يازدا ئەتلىنىۋالغاندىن كېيىن، كۈز پەسلىگە كەلگەندە سەمىرىشكە باشلايتتى، ئەت ئالمىغان، سەمىرىمگەن قوينى قۇرۇق ئۈستىخان دېيىشكە بولاتتى، مۇنداق قويلاردىن تۈزۈكرەك گۆشمۇ چىقمايتتى، مايىمۇ بولمايتتى، گۆشنىڭ تەمىمۇ بولمايتتى، چارۋىچىلار مۇنداق گۆشنى يېمەيتتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ياز پەسلىدىكى قويلار ئەمدىلەتن قىرقلانغان بولغاچقا، ئۇنىڭ تېرىسىمۇ پۇل بولمايتتى. مۇنداق تېرىنى ئەتىياز بىلەن كۈز پەسلىدە كېسە بولىدىغان پىنجەككىلا ئىشلەتكىلى بولاتتى. بىلگە بوۋايمۇ، ياز پەسلىدە قوي ئۆلتۈرۈش ئىسراپخورلۇق، دەپ قارايتتى. چارۋىچىلارنىڭ ياز پەسلىدە قوي ئۆلتۈرۈپ يېمەسلىكى دېھقانلارنىڭ ئەتىيازدا بۇغداي مايسىسىنى يۇلۇپ قورساق تويغۇزمايدىغىنى بىلەن ئوخشاش ئىش ئىدى.

ئولۇن يايلىقىدا نوپۇس ئاز، چارۋا كۆپ بولسىمۇ، لېكىن يايلاقتىكى چارۋىچىلارنىڭ تويغۇدەك گۆش يېيىشىگە سىياسەت يول قويمايتتى. ئۆز ۋاقتىدىكى كېكرەك مايلاشمايدىغان، گۆش نورمىلىق تەمىنىلىدىغان جۇڭگودا قويمۇ ئەتىۋارلىق ھايۋان قاتارىغا كىرەتتى.

كۈز، قىش ۋە ئەتىياز پەسلىدە قارنى ئېتىلىپ كەتكۈدەك گۆش يەپ كۆنۈپ قالغان زىيالىي ياشلار بىر پەسىل گۆش

كۆرمىگەنگە پەقەت تاقەت قىلالمايتتى. لېكىن، ئۇلارنىڭ قوي ئۆلتۈرۈپ يېيىش توغرىسىدا گۇرۇپپىغا سۇنغان ئىلتىماسى كۆپ ھاللاردا تەستىقلانمايتتى. چېن جېننىڭ ئىشكىتىن كىرگىنىنى كۆرگەن گاسىمەي مەزىلىك ھىدى گۈپۈلدەپ تۇرغان، قايماق بىلەن شېكەرنى ئارىلاشتۇرۇپ قورۇغان سۆكنى كۆتۈرۈپ چىقىپ، ئۇنىڭ ئاغزىنى تۇۋاقلاپ قوياتتى، يېڭىلا سۈتتە پىشۇرۇلغان بىر بولاق تاماقنى قولىغا تۇتقۇزاتتى. نەتىجىدە، چېن جېننىڭ قوي ئۆلتۈرۈش توغرىسىدا دەيدىغان گەپلىرى بوغۇزىدىن يېنىپ كېتەتتى. ئايرىم گۇرۇپپىدىكى زىيالىي ياشلار بىرەر - يېرىم قوينى ئۆلتۈرۈشكە رۇخسەت ئالغان بولسا، گۆشنىڭ يېرىمىنى باشقا گۇرۇپپىدىكى زىيالىي ياشلارغا بۆلۈپ بېرەتتى، كۆپچىلىك بىرنەچچە كۈن بولسىمۇ يېڭى گۆشكە ئېغىز تەگكۈزگەن بولاتتى. مۇشۇنداق قىلىپ يۈرۈپ، ھەرقايسى ئۆيلەردە ساقلاۋاتقان گۆش بارغانسېرى ئاز قالاتتى.

ئادەمغۇ مەيلى، بۆرە كۈچۈكىنى قانداق قىلغۇلۇق؟

شۇ كۈنى چېن جېن بۆرە كۈچۈكى تاماق يەيدىغان داسقا يېرىم تال سېسىق گۆشنى تاشلاپلا بولدى قىلغاندىن كېيىن، قۇرۇق داسنى كۆتۈرۈپ ئۆيگە كىردى - دە، خىيالغا چۆكۈپ بىر ھازا ئولتۇردى. ئۇ ئەتىگەنلىك تاماقنى يەۋىتىپ، قازاندىكى بىرنەچچە تال قۇرۇق گۆشكە قارىدى، بىردەم ئىككىلەندى، لېكىن يەنىلا ھېلىقى قۇرۇق گۆشنى تېرىپ، بۆرە كۈچۈكىنىڭ دېسىغا سالدى. بۆرە كۈچۈكى ئىتقا ئوخشىمايتتى، ئۇ گۆش تەمى يوق ئوماچقا ياكى سۆكتە ئەتكەن دۈملىمە تاماققا قاراپمۇ قويمىاتتى، گۆشى يوق، سۆڭەكمۇ يوق تاماقنى كۆرسە بىئارام بولۇپ، زەنجىرنى غاجاپلا كېتەتتى.

چېن جېن قۇرۇتۇلغان گۆش بىلەن ئەتكەن ئىككى قاچا سۇيۇقئاشنى كۈدىگە قوشۇپ ئىچكەندىن كېيىن، يېرىم قازان سۇيۇقئاشنى بۆرە كۈچۈكى تاماق يەيدىغان داسقا تۆكتى، ئۇنى تايلاق بىلەن ئارىلاشتۇرۇپ، تېگىگە چۆكۈپ قالغان گۆشنى

بۆرىگە كۆرسىتىپ قويۇش ئۈچۈن ئۈستىگە لەيلەتتى، ئاندىن داسنى پۇراپ باقتى، لېكىن داستا گۆش پۇرىقى يوق ئىدى. ئۇ داسقا جىنچىراغقا ئىشلىتىدىغان قوي مېيىدىن ئازراق سالماقچى بولدى. كۈن ئىسسىق بولغىنى ئۈچۈن، ساپال قاچىغا ئۇيۇتۇۋالغان قوي مېيى ئېرىگەن ۋە پۇرىقىمۇ ئۆزگىرىپ قالغانىدى. لېكىن، بۆرە سېسىپ قالغان ھايۋان گۆشىگە ئامراق ئىدى، سېسىپ قالغان مايىمۇ بۆرە كۈچۈكى ئۈچۈن ياخشى نەرسە ھېسابلىناتتى. قىش پەسلىدىن بۇيان ساقلان كېلىۋاتقان ئىككى قاچا قوي مېيى ياكى كې بىلەن ئىككىسى ھەر ئاخشىمى كىتاب كۆرگەندە ياقىدىغان جىنچىراغنىڭ مېيى ئىدى، ئۇنىڭ كۈزىنىڭ ئاخىرقى كۈنلىرىگە قەدەر يېتىش - يەتمەسلىكىگە بىرنەرسە دېگىلى بولمايتتى. لېكىن، بۆرە كۈچۈكى بوي تارتىپ ئۆسۈۋاتقان ھالقىلىق پەيتتە تۇرۇۋاتقاچقا، كىتاب كۆرىدىغان ۋاقىتنى چىداپ تۇرۇپ قىسقار - تىشقا توغرا كېلەتتى. ئەمما، چېن چېن ھەر كۈنى كىتاب كۆردى - دىغان ئادىتىنى ئۆزگەرتەلمەيۋاتاتتى. ئەمدى يۈزىنى قېلىن قىلىپ گاسمەيىدىن سوراڭقا توغرا كەلدى. ئەگەر بىلگە بوۋاي بىلەن گاسمەيى كىتاب كۆرگەندە ئىشلىتىدىغان جىنچىراغنىڭ مېيى تۈگەپ كەتكەنلىكىدىن خەۋەر تاپسا، ئۇلاردىن ماينى ئاياپ ئولتۇر - مايتتى. ياز كۈنلىرى بەك ئالدىراش ئۆتۈۋاتقاچقا، ئۇنىڭ بوۋايغا تارىخىي ھېكايىلەرنى سۆزلەپ بېرىدىغان، بوۋاي سۆزلەپ بېرىدىغان ھېكايىلەرنى ئاڭلايدىغان ۋاقىتىمۇ ئازىيىپ قېلىۋاتاتتى.

چېن چېن قاچىدىن بىر قوشۇق قوي مېيى ئېلىپ ھورى پۇرقىراپ تۇرغان داسقا تاشلىدى، ئۇنى تازا قوچۇپ پارقىراتتى، پۇراپ بېقىپ، قوي مېيىنىڭ دىماغىنى يارغۇدەك ھىدىنى ئالغاندىن كېيىن، بۆرە كۈچۈكى ئەمدى غىڭ قىلمايدىغان تاماق بولدى، دېگەن يەرگە كەلدى، ئارقىدىنلا ئاليۇمىن قازاندىكى سۆك ئوماچنى ئىتلار تاماق يەيدىغان داسقا تۆكتى، لېكىن ئۇنىڭغا ماي سالمايدى. گۆش ئاز بولغاچقا، يايلاقتىكى ئىتلار پۈتكۈل ياز پەسلىدە يېرىم توق، يېرىم ئاچ كۈن ئۆتكۈزەتتى.

چېن چېن ئىشىكنى ئاچقاندا، ئىتلارنىڭ ھەممىسى بوسۇغىنىڭ تۈۋىگە كېلىپ بولغانىدى. ئۇ ئالدى بىلەن ئىتلارنىڭ تامىقىنى بەردى، ئۇلار داسنى پاك - پاكىز يالاپ، ئۆيىنىڭ كەينىدىكى سايىغا كەتكەندىن كېيىن، بۆرە كۈچۈكى تاماق يەيدىغان داسنى كۆتۈرۈپ ماڭدى، بۆرە كۈچۈكىگە: «بۆرىچاق، تاماق تەييار بولدى!» دەپ توۋلىدى. تولا ساقلاپ كۆزىگە قىزىللىق تىقىلغان بۆرە ھاياجانلىنىپ سەكرەپ، ئۆزىنى بوغۇۋالغىلى تاس قالدى. چېن چېن داسنى بۆرە كۈچۈكىنىڭ ئالدىغا چاققانلىق بىلەن ئىتتىرىپ كەينىگە ئىككى قەدەم چېكىندى ۋە بۆرىنىڭ گۆش بىلەن ماي قوشۇلغان ئوگرىنى ئىچىشىگە قاراپ تۇردى، قارىغاندا، بۇ بىر ۋاخ تاماق خېلى قاملاشقانداك ئىدى.

چېن چېن بۆرە كۈچۈكىنىڭ ئۇنىڭغا سىڭدۈرگەن ئەجرىنى ئۇنتۇپ قالماسلىقىنى، ھېچبولمىغاندا، ئۇنى ئۆزىنى چىن كۆڭلىدىن ياخشى كۆرىدىغان يېگانە دوست دەپ بىلىشىنى ئارزۇ قىلاتتى. شۇڭا، ئۇ ھەر كۈنى بۆرە كۈچۈكىگە تاماق بېرىدىغان چاغدا ئۇنى توۋلاپ تۇرۇشقا ئادەتلەنگەنىدى. چېن چېن دائىم دېگۈدەك، بىر كۈنى ئەمەس بىر كۈنى ئۆيلىنىپ پەرزەنتلىك بولغاندا، ئۆزۈمنىڭ قىز - ئوغۇللىرىمغىمۇ بۇنچىۋالا قىلىپ كەتمەسمەن، دەپ ئويلايتتى. ئۇ بۆرىلەردە بىر خىل سېھرىي قۇدرەت بارلىقىغا ئىشىنەتتى. بۆرىلەر ئاچارچىلىق قاپلىغان ئورماندا ئادەملەر تاشلىۋەتكەن بوۋاقلارنى ئېمىتىپ باققان، ئۇلارغا غەمخورلۇق قىلغان، ھامىي بولغان، ئۇلارنى بۆرە قىلىپ يېتىشتۈرگەنىدى. ئەگەر ئىنساندىكى قۇدرەتتىن، بۆرىلەردىكى كۈچتىن ھالقىيدىغان سېھرىي ھېسسىيات يولمىغان بولسا، ئۇنداق «ئەپسانە»لەرنىڭ بارلىققا كېلىشىمۇ مۇمكىن ئەمەس ئىدى. چېن چېننىڭ ئۆزىمۇ بۆرە كۈچۈكىنى باققاندىن ئېتىبارەن ئەپسانىگە ئوخشاپ كېتىدىغان خىياللار ئىلكىدە قالغانىدى. ئۇ تېخى باشلانغۇچ مەكتەپتىكى چېغىدىلا سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ بىر پارچە ھېكايىسىنى ئوقۇغانىدى. بۇ ھېكايىدە بىر ئوۋچىنىڭ

بىر بۆرىنى قۇتۇلدۇرۇپ قالغانلىقى، يارىسىنى ساقايتقاندىن كېيىن ئۇنى ئورمانغا قويۇۋەتكەنلىكى، بىر كۈنى ئەتىگەندە ئوۋچىنىڭ ياغاچ ئۆيىنىڭ ئىشىكىنى ئېچىپلا قار ئۈستىگە تاشلاپ قويۇلغان يەتتە ياۋا توشقاننى كۆرگەنلىكى، قاردا بۆرىلەرنىڭ ئاياغ ئىزى قالغانلىقى ... يېزىلغانىدى. چېن جېن بۆرە بىلەن ئادەمنىڭ دوستلۇقى ھەققىدە كۆرگەن بۇ تۇنجى ھېكايە شۇ چاغدىكى بۆرە بىلەن مۇناسىۋەتلىك ھەرقانداق كىتاب ۋە كىنولاردا يېزىلغان ئەھۋال بىلەن ئوخشاش ئەمەس ئىدى. كىتابلارنىڭ مۇتلەق كۆپچىلىكىدە بۆرە موماي قوزىنى يەۋەتكەنىدى، كىچىك بالىلارنىڭ يۈرىكىنى سۇغۇرۇۋالغان بۆرە، دېگەندەك قورقۇنچلۇق، ئېچىنىشلىق ۋەقەلەر تەسۋىرلىنەتتى. ھەتتا لۇشۈننىڭ قەلىمىدىكى بۆرىمۇ ئەنئەنىۋى ۋەھشىي ئوبرازدا تەسۋىرلەنگەنىدى. چېن جېن سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ ھېلىقى ھېكايىسىگە ئىزچىل رەۋىشتە مەھلىيا بولۇپ يۈردى، ئۇزاق يىللار ئۆتكەندىمۇ ئېسىدىن چىقارمىدى، ئاشۇ ئوۋچىدەك ئادەم بولۇشنى كۆڭلىگە پۈكتى، قېلىن قارنى كېچىپ، ئورماندىكى بۆرە بىلەن ئويناشقۇسى، بۆرىنى قۇچاقلاپ ئايقاق قار ئۈستىدە يۈمىلىغۇسى، بۆرىنىڭ دۈمبىسىگە مىنىپ قارلىق دالدا ماڭغۇسى كەلدى ...

مانا ئەمدى ئۇنىڭ ئۆزىگىلا تەئەللۇق، تۇتۇپ باقسىمۇ، سىلاپ باقسىمۇ بولىدىغان ھەقىقىي بىر بۆرىسى بار. ئۇ بۇ بۆرىنى ياخشى باقسىلا، ئۇنى قۇچاقلاپ ياپيېشىل چۆپلۈك ئۈستىدە يۈمىلاپ ئوينىسا بولۇۋېرەتتى. دېمىسىمۇ، ئۇ بۇ بۆرە كۈچۈكى بىلەن بىرنەچچە قېتىم يۈمىلاپ ئويناپ باققانىدى. مۇشۇنىڭدىن قارىغاندا، چېن جېننىڭ خىيالىنىڭ يېرىمى ئەمەلگە ئاشقانىدى. لېكىن، يەنە بىر يېرىمىغا بىر نەرسە دېگىلى بولمايتتى، بۆرە كۈچۈكى چوڭ بولۇپ ئۇنىڭغا بىر ئۇۋا كۈچۈكىنى قالدۇرغاندىن كېيىن، ئورمانغا ياكى يايلاققا قايتىپ بۆرە توپىغا يېڭىۋاشتىن قوشۇلۇپ كېتىشى كېرەك ئىدى. چېن

جېن ئۆزىنىڭ ئاتقا مىنىپ، بىر توپ بۆرە ئىتىنى ئەگەشتۈرۈپ يايلاقنىڭ ئىچكىرىسىگە قاراپ ماڭغانلىقىنى، چەكسىز دالا ۋە قاتمۇقات تاغلارغا قاراپ: «مەن كەلدىم، تاماق تەييار بولدى» دەپ ۋارقىرىغانلىقىنى، خىرە - شىرە قاراڭغۇلۇق ئىچىدىن تۆمۈرگە ئوخشاش كۆك، يولۋاسقا ئوخشاش قاۋۇل بۆرە شاھىنىڭ بىر توپ بۆرىنى كەينىگە سېلىپ، ئۇزاقتىن بۇيان كۆرۈشمىگەنلىكى تۈپەيلى پەيدا بولغان ھاياجان ئىچىدە ھۇۋلاپ يۈگۈرۈپ كەلگەنلىكىنى چۈشىدە كۆرگەنىدى ... لېكىن بۇ يەر يايلاقتىكى چارۋا رايونى ئىدى، پۈتكۈل ئاۋۇل ئوۋچىلار، ئوۋ ئىتلىرى، مىلتىق ۋە نەيزە بىلەن قوراللانغان بولغاچقا، چوڭ بولۇپ يېڭىۋاشتىن تەبىئەت دۇنياسىغا قايتقان بۆرە كۈچۈكىنىڭ يەتتە ياۋا توشقاننى سوۋغات تەرىقىسىدە كۆتۈرۈپ موڭغۇل ئۆيىنىڭ ئالدىغا كېلىشى مۇتلەق مۇمكىن ئەمەس ئىدى...

جېن جېنغا ئۆزىنىڭ تومۇرىدىمۇ كۆچمەن چارۋىچى مىللەتلەرنىڭ قېنى كۆۋرەپ ئېقىۋاتقاندىكى بىلىنەتتى. گەرچە ئۇلۇغ بوۋىسى سېپى ئۆزىدىن دېھقان بولسىمۇ، لېكىن ئۆزىنىڭ ئوقۇل تېرىقچىلىق بىلەن مەشغۇل بولىدىغان مىللەتنىڭ ئەۋلادىغا ئوخشىمايدىغانلىقىنى، خۇاشيا مىللىتىدىكى تەرىقەتچى تالىپ ۋە ئۇششاق دېھقانچىلىققا باغلىنىپ قالغانلاردەك ئەمەلىيەتچىل، ئەمەلىي ئىش قىلىدىغان، ئەمەلىي ئىشقا كۆڭۈل بۆلىدىغان، ئەمەلىي نەپىنى كۆزدە تۇتىدىغان، ئەسقاتمايدىغان قۇرۇق خام خىيالىنى يامان كۆرىدىغانلاردىن ئەمەسلىكىنى ھېس قىلاتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ يېرىم ئارزۇسىنى ئەمەلگە ئاشۇرغانىكەن، ئەمدى قىزغىنلىقى ۋە باتۇرلۇقىغا تايىنىپ كېيىنكى يېرىمىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقىمۇ تەۋەككۈل قىلىشى كېرەك ئىدى. جېن جېن يايلاقنىڭ ئۆزىدىكى ئۇزاقتىن بۇيان بۇرۇقتۇرما ھالەتتە ياتقان غايە ۋە قاراملىقىنى تېخىمۇ بەك چوڭقۇرلۇقتىن ئويغىتىشنى ئۈمىد قىلاتتى.

بۆرە كۈچۈكى داسىنى يالاپ، ياغلاپ قويغاندەك پارقىرىتىۋەتە.

تى. ئۇ يېرىم مېتىردىن ئۇزۇنراق بوي تارتقان، قورسىقى تويغاندا تېخىمۇ گەۋدىلىك كۆرۈنىدىغان بولۇپ قالغانىدى، قارماققا بويى ئىتنىڭ كۈچۈكلىرىدىن بىر غېرىچ ئۇزۇن ئىدى. چېن جېن داسنى ئىشكىنىڭ يېنىغا قويۇپ، بۆرىنىڭ دائىرىسىگە كىردى، ئەمدى باداشقانىنى قۇرۇپ ئولتۇرۇپ، ئۇنىڭ بىلەن ئېغىز - بۇرۇن يالىشىپ ئوينىسا بولىدىغان چاغ بولغانىدى. ئۇ بۆرە كۈچۈكىنى قۇچىقىغا ئالدى، پۈتىنىڭ ئۈستىگە ئوڭدا ياتقۇزۇپ، قورسىقىنى سىلىدى. يايلاقتىكى ئىتلار بۆرە بىلەن تۇتۇشۇپ قالغاندا، ئۇلار - نىڭ قورسىقى قارشى تەرەپنىڭ ھۇجۇمىغا قىلچە بەرداشلىق بېرەلمەيدىغان ئەجەللىك جاي ھېسابلىناتتى، مەيلى قايسىسى بولسۇن، قورسىقى يېرىلىپلا كەتسە چوقۇم ئۆلەتتى. شۇڭا، بۆرە بىلەن ئىت ئوڭدا ياتىدىغان، ئۆزىنىڭ قورسىقىنى ئۆزى ئىشەن - مەيدىغان يات بىرىگە تۇتۇپ بېرىدىغان ئىشنى ھەرگىز قىلمايتتى. گەرچە دورجىنىڭ بۆرە كۈچۈكى كىچىك بالىنى چىشلەپ قويۇپ چېنىدىن جۇدا بولغان بولسىمۇ، لېكىن چېن جېن يەنىلا بارمىقىنى بۆرە كۈچۈكىنىڭ يالىشىغا تۇتۇپ بەردى، ئۇ بۆرە كۈچۈكىنىڭ ئۇنى چىشلىمەيدىغانلىقىغا ئىشەنەتتى. بۆرە كۈچۈكى ئۇنىڭ بارمىقىنى خۇددى ئۆزىنىڭ بىر تۇغقان قېرىنداش - لىرىنىڭ بىر يەرلىرىنى چىشلىگەندەك يېنىك چىشلەپ قويدى. بۆرە كۈچۈكى ئۆزىنىڭ قورسىقىنى ئۇنىڭغا خاتىرجەم تۇتۇپ بەرگەن يەردە، ئۇ ئۆزىنىڭ بارمىقىنى بۆرە كۈچۈكىنىڭ ئاغزىغا سالسا نېمە بوپتۇ؟ ئۇ بۆرە كۈچۈكىنىڭ كۆزىدىن دوستلۇقنى، ئىشەنچنى كۆرگەندەك ئىدى.

چۈش بولاي دېگەندە، موڭغۇل ئېگىزلىكىدىكى كۈننىڭ نۇرى قورۇلۇپ قالغان ياپيېشىل ئوت - چۆپنىڭ ھالىنى قويمىدى، باشلىرىنى ساڭگىلىتىۋەتتى. بۆرە كۈچۈكىنىڭمۇ قىيىنچىلىققا چۈشىدىغان ۋاقتى بولغانىدى. ئۇ ئاغزىنى يوغان ئاچتى، توختىماي ھاسىرىدى، تىلىنىڭ ئۈچىدىن شۆلگەيلىرى ئاقتى. چېن جېن موڭغۇل ئۆيىنىڭ چۆرىسىدىكى كىگىزنىڭ

ھەممىسىنى ئۈستىگە قايرىۋەتكەچكە، ھەممە تەرىپىدىن شامال ئۆتۈشۈپ تۇرىدىغان ئۆي بەئەينى قەپەسكە ئوخشاپ قالغانىدى. ئۇنى بىر قاراشقا شىپاڭ دېسىمۇ بولاتتى، ئۆيىدە ئولتۇرۇپ كىتاب كۆرگەچ، بۆرە كۈچۈكىگە كۆز - قۇلاق بولۇشقىمۇ قۇلايلىق ئىدى. چېن جېن بۆرىنى ئاپتاپتىن قۇتۇلدۇرۇشنى ئويلايتتى. دەرۋەقە، يايلاق بۆرىلىرى يامان ھاۋادىن قورقۇپ قالمايتتى، قاتتىق سوغۇق ياكى كۆيدۈرىدىغان ئاپتاپقا بەرداشلىق بېرەلمەيدىغان بۆرىلەر شەپقەتسىزلىك بىلەن شاللىنىپ كېتەتتى، يايلاقتا پەقەت چىداملىق بۆرىلەرلا مەۋجۇت بولۇپ ياشىيالايتتى. لېكىن، ھاۋا بەك ئىسسىق كەتكەن چاغلاردا، يايلاقتىكى ھەرقانداق چىداملىق بۆرىمۇ تاغنىڭ تەسكەي تەرىپىگە ئۆتۈپ، تاشنىڭ كەينىدە سايداشقا مەجبۇر بولاتتى. شۇڭا، بىلگە بوۋاي، ياز كۈنى قوي باققاندا، قوي پادىسىنى سايە يەردە توختاتماڭلار، ئالدى بىلەن ئۆزۈڭلار بېرىپ «پىستىرما»دا ياتقان بۆرە بارمۇ - يوق، قاراپ بېقىپ بىر ئىش قىلىڭلار، دېگەندى.

چېن جېننىڭ قانداق قىلىپ بۆرىنى سەگىتكىلى بولىدىغانلىقىغا كالىسى يەتمىدى. ئۇ ئاۋۋال بۆرىنىڭ ئىسسىققا چىداش ئىقتىدارىنىڭ قانچىلىك ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ باقماقچى بولدى. ئۆيگە كىرىۋاتقان شامال ئىسسىق ئىدى. ئويمانلىقتىكى كالا پادىسىمۇ ئوتلاشتىن باش تارتىپ، ئېقىننىڭ بويىدىكى نەم يەرگە يېتىۋالغانىدى، نېرىدىكى قوي پادىلىرى شامالغا يۈزىنى قىلىپ ئۇخلاۋاتاتتى. تاغنىڭ چوققىسىدىن ئۈچ بۇرجەكلىك ئاق «چېدىر»لار كۆرۈنۈپ قالدى. بۇ پادىچىلار ئۆزى ياسىۋالغان سايىۋەن ئىدى، ئىسسىققا پايلىيالمىغان پادىچىلار قورۇقنىڭ دەستىسىنى سۇغۇرىنىڭ كامىرىغا سانجىپ، ئۇچىسىدىكى ئۇزۇن ئاق كۆڭلەكنى سېلىپ قوزۇقنىڭ ئۇچىغا ياقىسى تەرەپتىن باغلايتتى، ئاندىن ساڭگىلاپ تۇرغان ئىككى پېشىنى تاش بىلەن باسۇراتتى، بۇنىڭ بىلەن ئاپتاپنى توسىدىغان چېدىر

بارلىققا كېلەتتى، چېن جېنمۇ ئۇنىڭ ئىچىدە ئولتۇرۇپ سايىداپ باققانىدى. مۇنداق چېدىرغا ئىككى پادىچى سىغاقتى، كۆپ ھاللاردا بىرى ئۇخلاپ ھاردۇق ئالاتتى، يەنە بىرى ئىككى پادا قويغا قارايتتى. ئۈچ بۇرجەكلىك مۇنداق چېدىر يايلاق ئوت كەتكەندەك قىزىپ كەتكەندىلا پەيدا بولاتتى. چېن جېننىڭ ئىچى تىت - تىت بولغىلى تۇردى.

بۆرە كۈچۈكى ئاپتاپقا چىدىماي ئۆزىنى قويغىلى يەر تاپالمىدى، ئۆرە تۇرۇپ باقسىمۇ، يېتىپ باقسىمۇ بولمىدى. قۇمنىڭ يۈزى سۇنىڭ دولقۇنىدەك جىمىرلاپ، ئىسسىق كۆتۈرۈلەتتى. پۇتىنىڭ ئالدىنى كۆيۈۋاتقان بۆرە كۈچۈكى بىردەم ئۇ پۇتىنى، بىردەم بۇ پۇتىنى كۆتۈرۈپ باقتى، ئەتراپقا تەلمۈرۈپ ئىتنىڭ كۈچۈكلىرىگە كۆز يۈگۈرتتى، ھارۋىنىڭ سايىسىدا ياتقان بىرىنى كۆرۈپ يېرىلغۇدەك بولدى - دە، زەنجىرنى تارتىپ شاراقىشتىۋەتتى. چېن جېن يۈگۈرگەن پېتى ئۆيدىن چىقتى، مۇشۇنداق قاقلىنىۋەرسە، بۆرە كۈچۈكىنىڭ راستلا قۇمىشكەردە قورۇغان كاشتاندەك بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرىدى. ناۋادا ئىسسىق ئۆتۈپ كېتىدىغان ئىش چىقسا، مەيداندىكى مال دوختۇرىنىڭ ئۇنى داۋالاشقا ماقۇل بولۇشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. قانداق قىلىش كېرەك؟ يايلاقتا شامال بەك چىقىدىغان بولغاچقا ھېچكىم كۈنلۈك كۆتۈرمەيتتى، چارۋىچىلاردا پەقەت يامغۇرلۇق چاپانلا بولاتتى. بۆرىگە ئاتاپ سايىۋەن ياساپ بېرىشنىڭ تېخىمۇ يولى يوق ئىدى. كالا ھارۋىسىنى ئىتتىرىپ ئاپىرىپ، بۆرە كۈچۈكىنى ئۇنىڭ سايىسىدا ياتقۇزسا قانداق بولار؟ يامان يېرى، بۆرە كۈچۈكى زەنجىرنى چاققا يۈگۈتۈلۈپ ئۆزىنى بوغۇپ ئۆلتۈرۈپ قويۇشى مۇمكىن. ئەڭ ياخشىسى، پادىچىلار ئۆزىگە ياسىۋالغاندەك ئۈچ بۇرجەكلىك چېدىر. لېكىن، چېن جېن بۇنىڭغا قانداق پېتىنىسۇن؟ ئايدالدىكى چارۋىلاردىن تارتىپ چارۋىچىلارغىچە ئاپتاپتا كۆيۈپ يۈرسە، تەپ تارتماي تۇرۇپ بۆرىگە سايىۋەن ياساپ بەردى دېگەن قانداق «سىنىپىي